

NAŠE KUCHYNĚ MŮŽE BÝT NEBEZPEČNÁ NAŠIM ČTYŘNOHÝM KAMARÁDŮM

Kolem vánočních svátků se v našich domácnostech více než kdy jindy objevují různé pochutiny a laskominy. Smutné oči psa či kočky u stolu mnohým jejich majitelům nedají a ti se s nimi podělí o část dobrot. Nicméně existuje mnoho pochutin a aditiv do jídla, které jsou bezpečné pro člověka, ale mohou být toxické pro zvíře.

Nejčastější problém, se kterým se kolem svátků setkáváme, jsou **dietní chyby**, které vedou k zažívacím problémům jako je zvracení a průjem. Zvíře, které je po zbytek roku krmeno krmivem určeným pro psa či kočku, dostane do misky kus štedrovečerní večeře (řízek a salát) a první svátek vánoční je potom majitel nucen s ním častěji chodit ven nebo musí svátečně naklizenou domácnost znova důkladně uklidit. Při této relativně banální dietní chybě potom stačí dát psovi či kočce 24 hodinovou hladovku a k pití černý čaj, a pokud se zažívání uklidní, následující den jej postupně po malých dávkách znova rozkrmí krmivem určeným pro psa či kočku. V závažnějších případech je potřeba navštívit veterináře.

Podíváme-li se potom na recepty cukroví a jídel podávaných o svátcích, zjistíme, že jejich základem je mimo jiné **tuk**. A právě nadměrné množství pozřeného tuku může vést k aktivaci enzymů ve slinivce břišní a vzniku akutního zánětu slinivky břišní. Vlastní průběh potom může být různý. Při mírné formě zjišťujeme jen nechutenství, apatii a bolestivost břicha. V závažných případech, kdy se vyskytuje zvracení, průjem, bolestivost břicha a meteorismus, se může zvíře dostat do šoku a je přímo ohroženo na životě. V těchto případech je vždy zapotřebí vyhledat veterinárního lékaře. První pomocí v méně závažných případech je hladovka a čaj s postupným krmením určeným pro psa či kočku.

Naše kuchyně však skrývá i jiná nebezpečí. Potraviny a pochutiny vhodné a bezpečné pro lidi, mohou být nebezpečné či přímo toxické pro domácí zvířata. Často diskutovanou pochutinou je **čokoláda** (v ní obsažený alkaloid teobromin) a kofein.

Tab.: Obsah kofeinu a teobrominu v potravinách a nápojích

Potravina, nápoj, surovina	Kofein (mg)	Teobromin (mg)
Pes LD50	140 - 150 mg/kg	250 – 500 mg/kg
Kočka LD 50	100 – 150 mg/kg	200 mg/kg
Šálek kávy (200ml)	60 - 150	
Šálek čaje	25 – 100	
Šálek kakaa	20 - 50	200- 300
Coca cola (150 ml)	10 - 20	
Bílá čokoláda (100 g)	3	1
Mléčná čokoláda (100 g)	21	155 -200
Hořká čokoláda (100 g)	20 - 120	470
Hořká čokoláda na vaření (100 g)	170	1400
Kakaový prášek (100 g)	18 – 150	460- 2600

První příznaky otravy můžeme pozorovat 1 až 2 hodiny po pozření a tyto jsou hyperaktivita, zvracení, těžké oddechování, ataxie, neudržení moči, průjem, svalový třes, zrychlená činnost srdeční, dehydratace a horečka. Vyvinout se otrava může v hypertenzi (vysoký krevní tlak),

srdeční arytmie, ztuhlost svalů, záchvaty, selhání dýchání, koma (bezvědomí) a úhyn. První pomocí bezprostředně po příjmu je vyvolání zvracení a potom podání živočišného uhlí. Doporučuje se opakované podání po 3 až 8 hodinách po dobu 3 dnů. Počáteční dávka živočišného uhlí je 2 – 6 g/kg (tj. 4-12 tablet s obsahem 500mg živočišného uhlí) a opakovací dávka může být nižší 0,5 g/kg (tj. 1 tableta). Protože kofein se vylučuje do moči nezměněný a hrozí jeho zpětné vstřebání a tím prodloužení otravy, doporučuje se časté venčení psa. Při horším průběhu otravy je nezbytné navštívit veterinárního lékaře.

Častou pochutinou jsou **hroznové víno a rozinky**. Toxiny a mechanismy otravy nejsou známy. U psů je však popsáno akutní selhání ledvin po pozření hroznového vína. Psi, u kterých se vyvinulo akutní selhání ledvin, pozřeli 19,6 g/kg hroznového vína nebo 2,8 g/kg hrozinek. Po pozření těchto pochutin se do 24 hodin objeví první příznak zvracení. Jiné příznaky jsou letargie, anorexie a průjem. Jakmile se rozvíjí selhání ledvin, objevuje se bolestivost břicha a snižuje se produkce moči. První pomocí bezprostředně po příjmu je vyvolání zvracení a potom podání živočišného uhlí. Zvracení můžeme u psa vyvolat podáním 3% peroxidu vodíku v dávce 1-2 ml/kg. U některých psů je nutno podat až 5 ml peroxidu/kg. Vzhledem k tomu, že akutní selhání ledvin je stav ohrožující život, je nezbytné navštívit veterinárního lékaře.

Nikdo si nedokáže představit vaření bez **česneku a cibule**. Pro psa a kočku však mohou být toxické. Toxická dávka u psa je 15 g/kg, což může být polovina středně velké cibule. U kočky je toxická dávka 5g/kg. Látkou, která způsobuje otravu, je allicin. Ten se metabolizuje na n-propyl disulfid, který způsobuje oxidativní poškození hemoglobinu (červeného krevního barviva) a membrány červených krvinek. Počáteční příznaky jsou zvracení, průjem a nadměrné slinění. Tyto se však objeví teprve za jeden až pět dní. Další příznaky spojené s touto otravou jsou bledé sliznice, slabost, ataxie, nechutenství, zrychlené dýchání a zrychlená činnost srdeční. Může se také objevit žluté zbarvení sliznic a červené krevní barvivo v moči. I když je známa látka, která je příčinou otravy, neexistuje specifické antidotum. Pokud od pozření uplynulo několik hodin, je vhodné vyvolat zvracení. Pokud se zvracení nepodaří vyvolat, podáme živočišné uhlí. V závažných případech navštívíme veterinárního lékaře.

I **alkohol (etanol)** je pro psy jedovatý. V literatuře jsou popsány případy otravy alkoholem u psů po příjmu nepečeného těsta s kvasnicemi a shnilých jablek. Letální dávka je 5,5 g alkoholu/kg. Obsah alkoholu se v nápojích značně liší. Na lahvích alkoholických nápojů se uvádí obsah alkoholu v objemových procentech, z čehož jednoduše nezjistíme, kolik etanolu nápoj obsahuje. Pro příklad si uvedeme, že půllitr 10° piva obsahuje 9,24 g etanolu a malý panák (2 cl) 40% alkoholu obsahuje 6,4 g alkoholu. Z toho vyplývá, že 2,3 kg vážící pes se může otrávit dvěma malými panáky. Po počáteční fázi zvracení a excitace následuje ataxie, letargie, snížení tělesné teploty, močová inkontinence, kolaps a deprese centrální nervové soustavy. Závažné případy potom končí kómatem, depresí dechu, srdeční zástavou a úhynem. Psi po pozření nepečeného těsta s kvasnicemi mohou mít zvětšené a bolestivé břicho. Vyvolání zvracení je doporučeno jen u zvířat bez příznaků otravy. Závažněji otrávení psi potřebují péči veterinárního lékaře.

Xylitol se používá jako sladidlo a bývá součástí bonbonů a žvýkaček. V potravinách se značí jako E967. Někdy se mu říká dřevěný cukr nebo březový cukr. U psů dávka >0,1 mg/kg způsobuje zvýšení hladiny inzulínu, což vede k hypoglykémii (nízké hladině cukru

v krvi). V dávce $>0,5$ mg/kg je příčinou poškození jater. Psi obvykle zvrací po příjmu xylitolu. Po 30 až 60 minutách se může objevit hypoglykémie spojená s příznaky slabost, ataxie, zastřené vědomí a záchvat. Při poškození jater se mohou objevit příznaky jako žloutenka, krváceniny, krev ve stolici. První pomocí je vyvolání zvracení v případech, kdy ještě nejsou zjevné příznaky otravy. Vzhledem k možnému vzniku hypoglykémie a poškození jater se provádí další ošetření u veterinárního lékaře.

Také **makadamiové ořechy** jsou toxické pro psy. Toxická látka není známa. Minimální toxická dávka je 2,2mg/kg. Jeden makadamiový ořech váží přibližně 2,6 g. Příznaky začnou 6 – 12 hodin po příjmu. První příznaky jsou slabost, deprese, zvracení, ataxie, tremor a horečka. Příznaky se mohou zhoršit v depresi centrální nervové soustavy, ztuhlost, bolestivost břicha a slabost pánevních končetin. První pomocí bezprostředně po příjmu makadamiových ořechů je vyvolání zvracení. Potom se doporučuje podání živočišného uhlí. Vzhledem k dalším možným komplikacím (zánět slinivky břišní, zánět žaludku a střev a obstrukce střeva) další terapii provádí veterinární lékař.

Proto, aby byly následující svátky šťastné a veselé nejen pro vás, ale i pro vaše čtyřnohé kamarády, důkladně si rozmyslete, co jim dáte do misky na krmení.